

Årsmeldingsorientering Kirkemøtet 2018

Direktør i Kirkerådet, Jens-Petter Johnsen

Kjære kirkemøtemedlemmer!

Jeg er på mitt 13. kirkemøte, det siste som Kirkerådets direktør, og kan se tilbake på 12 år fylt til randen av arbeid.

Av 50 kirkerådsmøter og 778 kirkerådssaker. Saksdokumenter og store og små begivenheter. Om jeg skal oppsummere arbeidet i disse årene i ett ord, må det bli ENDRING.

12 år med endring.

Og nå til sist et 2017 med store endringer: Fristilt fra staten, forslag til ny lov, ny vigselsturgi - for å nevne noen stikkord.

Kirken har vært i endring lenger enn min direktørtid. Den er alltid i endring.

Den må være i endring om nye mennesker i nye og forandrede tider skal få møte budskapet om den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus og tro på ham.

Etter et helt liv i kirkelig tjeneste er det fortsatt viktig for meg å si at det viktigste i en kirke skjer i lokalmenigheten.

Det er der forkynnelsen av Guds ord og forvaltning av sakramentene skjer.

Noe av det første jeg gjorde da jeg var på plass som direktør, var å lage en plakatt som ble hengt på alle kontorer i Kirkerådet.

Den sa «... *Til for menighetene*».

Alt det vi i hovedsak arbeider med i Kirkerådet og Kirkemøtet må ha det perspektivet.

Sånn var det i 2006, sånn er det i 2018, og sånn må det være i årene som kommer.

Det er i menigheten kirkens styrke og svakhet viser seg.

I årene etterpå har mye skjedd.

Et systematisk og målrettet arbeid med trosopplæring og diakoni har stått helt sentralt. Plan for kirkemusikk er laget og har gitt viktige impulser til det kirkemusikalske feltet.

Ny salmebok er på plass – en av de viktigste tradisjonsbærerne for kristen tro i kirken og i folket. Plan for kjønn og likestilling har bidratt til økt bevissthet på dette feltet.

Strategiplan for samisk kirkeliv har satt denne delen av Den norske kirke på dagsordenen, og vi har fått en fornyet forståelse av samisk kirkelivs særlige behov og den ressurs hele Den norske kirke kan få del i.

Alle reformene og nyvinningene handler om fokus på menigheten og bidrag til menighetsutvikling.

Også forfatningsreform og forvaltningsreform og demokratireform har hatt mer for øyet enn «bare» de nasjonale strukturene.

Samtidig: Det er ikke bare kirken som har endret seg.

Samfunnet har endret seg. Arbeidslivet. Kultur mangfoldet. Medievirkeligheten.

Samtaleklimaet. Familiestrukturer, demografi, økonomi, verdensforståelse.

For ikke å snakke om den religiøse virkeligheten vi er kirke i.

De siste 12 årene har også bragt med seg en markert økumenisk åpenhet.

Vi har en bedre bevissthet om samhørighet med andre kirker og kristne over hele verden.

Vi vet fortsatt ikke helt hva det vil innebære å være kirke i en multikulturell, multireligiøs, delvis sekulær samtid, der religiøsiteten ikke er forsvunnet, men der den tar helt nye former.

Folk velger mer sin egen religiøse vei og uttrykksform. Vi er en kirke blant alle andre tros- og livssynssamfunn – midt i en stor variasjon av religiøsitet i befolkningen.

At Den norske kirke tilhører den verdensvide kirken blir stadig mer tydelig.

Ikke minst i fjor, reformasjonsåret 2017. Det ble et år fylt av markeringer over hele landet. Mange tusen mennesker involvert i seminarer, litteratur, kunstutstillinger og ikke minst en sterk økumenisk gudstjeneste i Nidarosdomen.

Både samfunn og i særdeleshet kirke reflekterte over vår egen lutherske identitet, ikke minst i møte med mangfoldet. Pave Frans og preses Helga sto side om side på den felles gudstjenesten i Lund, som en viktig innledning til reformasjonsåret.

Kirkenes verdensråd hadde sitt sentralkomitemøte nettopp her i Trondheim, og samlet kirkeledere og urfolk fra hele verden.

Misjon er i endring. På en helt annen måte en tidligere drives misjon i samarbeid med søsterkirker og søsterorganisasjoner i land i sør. Nå i mars var mange norske med på Kirkenes verdensråds konferanse om misjon og evangelisering i Tanzania.

Dette viser hvordan kirken handler sammen på en helt annen måte enn før.

Misjon er ikke lenger fra vesten til resten.

Det kristne vitnesbyrdet formidles fra underprivilegerte og pressede kirker i andre deler av verden.

Til oss.

En kirkeordning i endring

En annen stor endring de siste 12 årene er selvstendigjøringen fra staten.

Mange har hørt meg snakke om den politiske prosessen som lå bak.

Tillat meg et lite hopp 50 år tilbake i tiden.

Forholdet mellom stat og kirke har interessert meg siden jeg var tenåring.

Faktisk så mye at jeg i 1966, 17 år gammel, skrev en særoppgave med tittelen:

«Statskirkeordningen i Norge. Med historisk bakgrunn.»

I denne skrev jeg blant annet disse bevingede ordene: *«Forholdet kirke/stat har fra apostlenes tid vært et omdiskutert problem.»*

Ja, det kan jeg fortsatt være enig i.

Og etter flere siders drøfting oppsummerte jeg slik: *«Som en konklusjon må jeg uttale at de momenter som taler for et brudd mellom kirke og stat er få i forhold til de som taler mot.»*

Lite ante jeg den gang at jeg en del år senere skulle få ta så aktiv del i den politiske prosessen som ledet frem til 1. januar 2017.

Kirken er løst fra staten, men ikke fra folket.

Arbeidet med å utforme en helhetlig tros- og livssynspolitik er i full gang.

Statsråden orienterte om at stortingsmelding og lovproposisjon kommer samtidig og skal behandles samtidig i Stortinget.

Dette vil trolig være en styrke for behandlingen.

Vår kirke er i endring

Kirken som organisasjon er i endring. Kirkerådets sekretariats arbeid i året som gikk har favnet et vidt spekter av aktiviteter.

Skillet fra staten har krevd å kviste stier i et litt mer ukjente landskap enn tidligere.

I 2017 har vi bygd en sterkere «vi»-følelse mellom alle aktører i hele rettssubjektet.

Dette er en kraft som det er mulig og viktig å utvikle videre i møte med enda større organisatoriske utfordringer fremover.

I fjor var mye nytt for mange ansatte prester og på bispedømmekontorene.

I løpet av 2017 har vi rigget en arbeidsgiver som både er, og oppleves, tettere på.

Det er også etablert et samhandlingsklima mellom partene som er preget av åpenhet, tillit og god vilje.

Vi har ikke minst hatt en god samhandling med KA som arbeidsgiverorganisasjon, og godt samhandlingsklima med arbeidstakerorganisasjonene med tanke på medbestemmelse og involvering.

Vi er i full gang med å se på hvordan vi kan jobbe enda mer effektivt. Et utvalg har gått gjennom alle merkantile funksjoner i bispedømmeråd og Kirkerådet.

De kommer med sin rapport kort tid etter Kirkemøtet.

Den blir oversendt bispedømmerådene til behandling, og Kirkerådet får den til behandling før sommeren.

En ny organisering må være på plass før årsskiftet.

God IKT-støtte er vesentlig for å være effektive. Derfor er det gledelig at de to ikt-selskapene nå er fusjonert til ett Kirkepartner-selskap. Eid og drevet av Kirkerådet og fellesrådene i fellesskap, med en sunn økonomi, og med en organisering som i større grad enn tidligere vil legge til rette for at fellesrådene får kostnadseffektiv IKT-støtte til alt det viktige arbeidet som skjer lokalt.

En finansiering i endring

Om vi sammenligner kirkens økonomi i 2006 med dagens situasjon, snakker vi om to ulike verdener. Vi har gått fra tildelingsbrev i en fastlagt statlig modell, med begrenset risiko og ingen behov for likviditetsstyring. Nå har vi fullt ansvar, stor risiko og lav egenkapital. I fellesskap har vi klart overgangen på en god måte.

Vi har fått en ren revisjonsberetning.

Som første år etter en av de større virksomhetsoverdragelser i historien har vi et resultat vi kan være stolte av.

Men vi vet at det har kostet – ikke minst har bispedømmene fått merke det.

Tusen takk til medarbeidere i bispedømmene og i Kirkerådet for innsatsen i 2017-regnskapet!

Oppslutning om Den norske kirke er i endring

Dere har kunnet lese Den norske kirkes årsrapport for 2017.

Vi registrerer nedgang på mange parametere: Medlemsantall, ikke bare i prosent.

Dåp, vigslar, begravelser, nå også konfirmasjon og trosopplæring. Gudstjenestedeltakelse.

Det er altfor få som utdanner seg til kirkelig tjeneste og som går inn i den.

Det er mange årsaker til at tallene endrer seg.

Noe kan henges på samfunnsendringer og et større religiøst mangfold, men ikke alt.

Det er også nødvendig med en kritisk gjennomgang av vår måte å være kirke på.

Men kirkestatistikken viser bare en del av virkeligheten.

Gjennom store deler av uka er mange kirker fulle av folk.

La meg nevne Oslo bispedømme. I fjor gjennomførte de egne telleuker.

Over 54.000 mennesker deltok ved en gudstjeneste, en kirkelig handling eller andre menighetsaktiviteter i løpet av en gjennomsnittsuke.

Det blir 2,7 millioner mennesker i løpet av et år.

Ja, dette er lettvinnt statistikk. Men den viser at kirkens virksomhet er mye mer omfattende enn det dagens tall viser.

Ved utgangen av 2017 hadde Den norske kirke 3 740 920 medlemmer.

I tillegg kommer medlemmer bosatt i utlandet.

I 2006 snakket vi ikke så mye om medlemsras. Det begrepet kom for fullt i 2015, etter at mange i forbindelse med valgkortene oppdaget at de feilaktig var registrert som medlemmer.

Etter utmeldingsrekorden i 2016 på 41 077 ble tallet 15 587 i 2017. 2 466 meldte seg inn.

Så langt i 2018 har ca 900 meldt seg ut og 200 inn hver måned. Det er ikke et ras i utmeldinger.

Jeg mener ikke å bagatellisere at flere tusen velger å forlate Den norske kirke.

Men jeg synes likevel det motsatte spørsmålet er mer interessant: Hvorfor melder ikke flere seg ut? Hvorfor velger så mange å høre til i kirken, selv om de så å si aldri går i kirken?

Kanskje er det også et resultat av et samfunn og en omverden i stor endring, der betydningen av å høre til, av identitet og tilknytning betyr mer enn vi aner.

Selv om mange piler peker nedover, har Den norske kirke en bred kontaktflate ut mot det norske folk.

Vi kan dessuten glede oss over at antall frivillige øker. Fra 93000 i 2016 til over 97000 i 2017. Dette er enkeltpersoner som var engasjert i frivillig arbeid, og i tillegg er det mange frivillige som ikke er registrert. I en tid hvor alle tall for kirkelige handlinger går ned, er det all grunn til å juble over at frivilligtallene går opp!

Folk engasjerer seg i folkekirkens arbeid.

Medarbeiderskap og frivillighet er et sterkt uttrykk for tilhørighet.

Folk har endret sitt forhold til kirken

Sekularisering, økt religionsmangfold og globalisering er noen stikkord for hva som skaper konsekvenser for folks identitet og tilhørighet til kirken.

Dåp, konfirmasjon og medlemskap i kirken er noe man velger aktivt.

I mange år har Den norske kirke arbeidet systematisk for å holde oppslutningen om dåp, konfirmasjon og trosopplæring oppe.

I 2006 var hele trosopplæringsreformen i startgroppen.

Vi var i en forsøksfase.

Fra 2017 regnes alle menigheter å være i driftsfasen av trosopplæringsreformen.

Alle landets menigheter har fått økte ressurser til å bygge ut sitt trosopplæringstilbud og skal fra 2018 ha en lokal plan for en systematisk og sammenhengende trosopplæring for barn og unge i aldersgruppen 0-18 år.

Mange nye tiltak er etablert eller er under opptrapping.

Antallet undervisningsstillinger i Den norske kirke er blitt firedoblet, fra ca. 200 stillinger i 2003 til ca. 800 stillinger i 2017, som resultat av trosopplæringsreformen.

Vi har alle del i et hellig ansvar, sier vi hver gang et barn døpes. Trosopplæringsreformen tviholder på dette ansvaret for alle døpte.

Dåpstall – i fritt fall?

Den største endringen – og kanskje mest alvorlige – de siste 12 årene er en radikal nedgang i dåpsprosenten. Riktignok er det stabile tall når man ser på barn av medlemmer som blir døpt. Prosentandelen her er 75.

De totale tallene har derimot sunket markant – fra ca 75% til under 60% prosent i fjor av fødte i hele befolkningen. Dette er alvorlig, og den største utfordringen er hvordan vi faktisk skal greie å snu utviklingen. Men vi ser at stadig flere menigheter reflekterer rundt sin dåpspraksis og trosopplæring og tar utfordringer i sitt lokalsamfunn.

Fra årsrapporten kan vi lese at menigheter som lykkes har stabilitet i stillinger og er gode på å bygge relasjoner og engasjere frivillige.

De er svært bevisste på nødvendigheten av god planmessig struktur mellom de ulike aktivitetene innen trosopplæringen, i menigheten for øvrig og i samarbeidet mellom skole og kirke. De har satset bevisst på å rekruttere til dåp.

Nå blir vi utfordret: 1. oktober 2018 mister vi de tilgangene til Folkeregisteret som har gjort det mulig å identifisere nyfødte barn av medlemmer i Den norske kirke.

Det gjør at det ikke lenger blir mulig å sende dåpsinvitasjoner som tidligere.

Når vi ikke lenger får folkeregister-informasjon om barn til kirkens medlemmer, betyr det at våre kommunikasjonstiltak må bli ytterligere forsterket.
Å ønske velkommen til dåp er en av våre viktigste oppgaver.

Konfirmasjon

35 588 ungdommer ble konfirmert i Den norske kirke i 2017. Dette utgjør 58 % av landets 15-åringer.

Oppslutningen om konfirmasjon blant 15-åringer som er medlemmer i Den norske kirke er fortsatt høy og nokså stabil, selv om den har sunket noe de siste to årene.

Vi liker å tro at trosopplæringen skaper en kontakt over år som gjør at mange ønsker å holde fast på konfirmasjonen.

Den generelle samfunnsutviklingen med økt sekularisering og individualisering gjør at kirkelig konfirmasjon er et bevisst valg.

Et konfirmantopplegg med godt innhold som gir positive erfaringer med menighetens fellesskap er kirkens viktigste tiltak når det gjelder oppslutning om konfirmasjon.

Dette legger også grunnlaget for at mange gifter seg i kirken og døper sine barn.

Våre konfirmantkampanjer i både sosiale og tradisjonelle medier har hatt mange treff, og i år lanserer vi en helt ny.

Gudstjenesteliv i endring

5,5 millioner mennesker deltok på gudstjenester i fjor. Det er en million færre enn i 2006.

Gudstjenestedeltakelsen har en jevn tilbakegang på 1,5 % siste år.

En av årsakene til at det totale antallet gudstjenestedeltakere går ned, er at det holdes færre gudstjenester. Det skyldes trolig først og fremst endringer i prestenes og den kirkelige betjeningens arbeidstid, ferie og fritid.

Vi har lett for å glemme at 300.000 nordmenn hører på gudstjenesten i radioen hver søndag. Dersom vi regner dette om til årlig gudstjenestedeltakelse, utgjør det 15 millioner gudstjenestedeltakere.

Igjen – litt lettvin statistikk, men interessant.

Antall gudstjenester med samiske innslag har hatt en sterk økning i 2017.

Nidaros, for eksempel, har økt antallet gudstjenester og også antall sokn som har innarbeidet samisk språk i ordning for gudstjenesten, fra 33 i 2016 til 65 i 2017.

Vigsel

Færre gifter seg i kirken. I fjor var tallet 7 241, for 12 år siden var det 9 594.

Som dere alle vet, skjedde det også en stor endring i fjor, da liturgien for likekjønnet vigsel ble vedtatt. 91 likekjønnede par giftet seg i kirken.

Vi kan bli enda bedre på å «markedsføre» kirkelig vigsel. Hvorfor? Jo, fordi vi er rett og slett er veldig gode på vigsel!

Kirkerommene og musikken gir en ramme og et innhold til vigsler som knapt noen andre institusjoner kan matche.

Det er et privilegium for kirken å tale om ekteskap og samliv og be for menneskers liv med hverandre. Dette er også en del av den rikdom som kirken tilbyr folket. Og det trenger heller ikke koste brudeparet en eneste krone.

Så langt tilbake som i 1991- da jeg ennå var ung? - ledet jeg et arbeid rundt å være ung i kirken og leverte rapport til Kirkemøtet.

Målet var en samtale rundt samarbeid mellom ungdomsorganisasjonene og Den norske kirke. Derfor er jeg veldig glad for det offensive initiativet som hele bredden av barne- og ungdomsorganisasjonene gir uttrykk for i plattformen «Kirkens unge».

De og vi deler visjonen om at kirken skal være et hjem for unge mennesker hvor de finner hjelp til å leve og vokse i tro på Jesus Kristus.

Det gjelder selvfølgelig også det samiske ungdomsarbeidet.

Et samlingsbasert samisk ungdomsarbeid er videreutviklet sammen med menigheter og bispedømmer.

Det er fra dette ungdomsmiljøet vi må rekruttere fremtidens medarbeidere. Vi vet alle hvilke utfordringer vi har med å fylle kirkelige stillinger fremover.

Derfor har Kirkerådet vedtatt et større rekrutteringsprosjekt og finansierer dette ved hjelp av Kirkens landsfond.

Samfunnsbehov er i endring

Et område der kirkens samfunnsansvar og bidrag er blitt svært tydelig, er diakonien.

Plan for diakoni i Den norske kirke var under utarbeiding i 2006, ble vedtatt på Kirkemøtet i 2007 og gyldig fra 1.januar 2008.

Nå starter revisjonsarbeidet med tanke på Kirkemøtet om to år.

Kirkens diakoni handler om både den individuelle omsorgen og ansvaret for den verden vi lever i. Vårt diakoniarbeid er i praksis et offensivt engasjement for mennesker i nød over hele kloden, for de store klimautfordringene, flyktningkrisen og menneskeverdet.

Vi har også et utstrakt og godt samarbeid med for eksempel Kirkens Nødhjelp, misjonsorganisasjonene og de diakonale organisasjonene.

Diakonien i vår kirke utøves også gjennom et stort spekter av diakonale institusjoner med sentrale ansvar for helsefremmende arbeid i vårt land.

Det er flere ansatte i diakonale institusjoner enn i Den norske kirkes organisasjon til sammen. De diakonale institusjonene gjør at vi forblir en folkekirke.

Plan for diakoni har ført til mer samarbeid, både med offentlige instanser i lokalmiljøet og med diakonale institusjoner og organisasjoner.

Et godt eksempel er menighetenes flyktningarbeid.

Den helt ferske rapporten «Menigheten møter flyktninger» gir en rekke konkrete eksempler på hvordan kirken lokalt stiller opp.

Menigheter forteller om store utfordringer, muligheter og seire – men kanskje aller viktigst: rapporten viser en utrolig kreativitet, innsatsvilje og løsningsorientert holdning – i hvordan kirken kan være til stede for mennesker med store utfordringer.

Et klima i endring

Det siste tiåret har det skjedd en revolusjon i folks holdning til klima, bærekraft og vern om skaperverket. Det gjelder også kirken.

I Kirkemøtesaken i 2007, «*Truet liv - troens svar*» ble det vedtatt å starte en 10-årig bærekraftreform som skulle berøre all kirkelig virksomhet.

Reformen ble senere gjort om til et prosjekt, kalt Skaperverk og bærekraft, der Norges kristne råd og Kirkens Nødhjelp ble med som eiere av prosjektet.

I 2015 ble det utarbeidet en egen klimafotavtrykksanalyse for Den norske kirke, som så ledet frem mot en helhetlig strategi for miljøledelse for alle ledd i kirken i samarbeid med stiftelsen Miljøfyrtårn.

Det er nå i ferd med å rulles ut.

Kirkens rolle i samfunnet er etterspurt og anerkjent.

Som klimapilegrimer fikk vi være med på å påvirke Paris-avtalen.

Konferansen *Broen til fremtiden* som oppsto etter Klimavalg 2013 har nå i 5 år blitt en viktig møteplass for fagbevegelse, miljøbevegelse og kirke / trossamfunn.

Konferansen har i januar – februar 2018 også gått som TV-serie på NRK.

Et kristenfolk i endring

Kristenfolket er ikke hva det var.

Samfunnsendringene og det religiøse mangfoldet speiles også inn i kirken.

Antall migrantmenigheter i Norge har økt kraftig de senere årene.

Det er etablert mer enn 250 migrantmenigheter / felleskap med gudstjenestefeiringer på 40 ulike språk, de fleste av disse i de store byene.

I 2009 hadde kirkemøtet en sak om kristne innvandrere og migrantmenigheter i Norge.

Vedtaket griper inn i mange prosesser som kirken nå er inne i, og må følges opp på mange plan.

Dette kommer tilbake til Kirkemøtet i 2019 eller 2020.

En medievirkelighet i endring

Kirkemøtet 2006, som hadde hovedtema «*En åpen kirke*», vedtok en kommunikasjonsplattform for Den norske kirke.

Medievirkeligheten i dag er en helt annen. Tempoet, samtaleklimaet, antallet kanaler.

Kirken utfordres – men med nye kanaler gis også nye muligheter til å heve røsten i det offentlige rom. Samfunnsblikket er festet på oss. Ofte er det kritisk, men det viser også at vi er en størrelse å regne med. Et nærliggende eksempel er at både NRK P2 Verdibørsen og NRK Debatten har flyttet sine sendinger hit under Kirkemøtet.

Folk er på nett, og det er også kirken. Kirkens digitale kirkerom vokste ytterligere i 2017.

Der møtes åndelige behov hos mennesker som ikke kan eller ikke vil gå i kirken.

Det kan bidra til en bedre kontakt mellom menigheten og kirkens medlemmer.

Satsingen på nettprestene er økt.

Mange unge tar kontakt, og prester som nå er aktive i chatten, sier at denne formen for sjelesorg åpner for samtaler de aldri ellers deltar i.

Facebooksiden «*Ung i Sápmi*» har blitt brukt som informasjonskanal i ungdomsarbeidet.

Et kulturfelt i endring

Gjennom alle år har kirkemusikk vært en vesentlig del av Den norske kirkes DNA.

Ikke minst har de 863 organister og kantorer i alle landets kirker bidratt til dette.

De er kanskje våre viktigste kulturmedarbeidere.

I 2005 fikk Den norske kirke sin første kulturmelding.

En av våre oppgaver har vært å iverksette kirkens satsing på dette feltet.

I løpet av noen år ble 12 kulturrådgivere tilsatt nasjonalt og regionalt.

De har satt kirken på kartet som kulturaktør.

Fra 2009 og til i dag er Den norske kirke en av de arenaene som øker mest i bruk.

Antall konserter og andre kulturarrangementer har i flere år vist en jevn oppgang.

Fra 2016 til 2017 økte det med 650 til 6850.

Dette gjelder i 2017 særlig for konserter i regi av menigheten, som viser en oppgang på 10 % fra året før.

I fjor deltok 1,7 millioner mennesker på konserter og kulturarrangementer i kirken.

Dette betyr at «Kunsten å være kirke» fra 2005 har bidratt til et sterkt fokus og en sterk vekst.

Nå vil Kirkemøtet peke på veien videre for kultursatsingen.

Kirkebygg i endring

De siste 12 årene er det bygd 20 nye kirker. Mange av våre nye kirkebygg har fått stor oppmerksomhet – de er blitt nominert til og vunnet både nasjonale og internasjonale arkitekturpriser. Samtidig pågår det diskusjoner om nedleggelser av kirker.

Kirkebygg er møtested for tro, tilbedelse, bønn og lovsang.

Men: De er også samlingssted, identitetsbygger og et lokalsamfunns midtpunkt.

Kirkebygg er det som identifiserer Den norske kirke sterkest for flest mennesker, uavhengig av egen tro.

Mange ruster til kamp mot nedleggelse av kirker.

Også mennesker som kanskje ikke er aktive i kirken. Vi vil alle at «min» kirke skal bestå. Den skal være der – slik den alltid har vært. Tilgjengelig. Tilstede. Parat.

Paradoksalt viser samtidig Norsk Monitors kartlegging for 2017 at andelen ikke-troende i Norge vokser kraftig.

Fremmedgjøring og avstand rammer kirker over hele Europa.

En ny rapport, Europe's Young Adults and Religion, publisert ved St. Mary's University i London nylig, er trist lesning: Den viser at unge voksne over hele Europa i stadig mindre grad identifiserer seg eller praktiserer seg med den kristne tro.

Det er verst i Tsjekia, der over 90 prosent av unge mellom 16 og 29 sier at de har ingen religiøs tilknytning.

For Norge er tallet 58 prosent.

Til tross for dette: Interessen for religion og religiøse spørsmål i videre forstand øker.

En interessant kuriositet: Bibelske navn topper navnestatistikken.

Nå – som før - ved ulike typer katastrofer i samfunnets og menneskers liv søkes det til kirken. 22. juli og den høye oppslutningen, hele 90 prosent, om kirkelig begravelse, er noen konkrete eksempler.

Dette viser hvor sammensatte problemstillinger står overfor når vi skal være kirke i vår tid.

Fremtiden er i endring

Vi er ikke den eneste kirken som reflekterer omkring kirkens tro og uttrykk i samtiden.

Det er til dels snakk om radikale endringer, rett utenfor vår egen stuedør. Hvordan greier vi å vise frem kirkens budskap og relevans inn i dette til dels ulendte landskapet?

Hvordan kan vi være relevant kirke uten å miste vår identitet?

Det handler om å *fokusere*.

På det vi er til for – å forkynne evangeliet om Jesus Kristus i *ord og handling*.

Vi må være et kirkefolk som tror på Jesus – og er personlig engasjert av dette.

Det handler om å *konsentrere*.

Biskop Bernt Eidsvig sa en gang til meg – Den norske kirke vil aldri komme ut av sine voksende problemer uten at kirkens folk igjen begynner å gå til gudstjeneste.

Derfor er satsing på gudstjenesten så viktig, i særdeleshet forkynnelsen og dens innhold.

Derfor er barn og ungdom og satsing på trosopplæring så viktig. Det handler om å *forenkle*.

Forenkle strukturer – nå ved den nye kommende lovgivningen får vi frihet til det - og det gode og nødvendige byråkratiet, skape et målrettet og oversiktlig kirkedemokrati og forenkle valgordninger og prosedyrer.

Vi må redusere overordnet styring og kontroll og overlate mer til faglig kompetente medarbeidere og råd på menighetsplan.

Det handler om å prioritere: hardhendt – mellom alle de gode formål, aktiviteter og bruk av ressurser. Greier vi dette, kan vi være en bekjennende, tjenende, misjonerende og åpen folkekirke. I denne kirken er jeg døpt, der er jeg ordinert til prest, der har mitt liv og min tro vært forankret. Gjennom alle endringene.

Som vanlig i mine kirkemøtetaler: Jeg må slutte med en bitteliten andakt.

Akkurat der er ingenting endret!

Det er ved troen på evangeliet at mennesker får del i frelsen.

Det er forkynnelsen av evangeliet og forvaltningen av sakramentene som gjør kirken til kirke.

Det er det kirkens identitet og arbeid skal formes av.

Det er også det som skaper fremtidens kirke.

Min avslutning vil da være:

The most important is - that det most important- is the most important

Må Gud velsigne Den norske kirke som har så mye og trenger så mye!